

Ημερίδα με θέμα «*Ενεργοί Πολίτες*»
στο πλαίσιο της θεματικής χρονιάς 2012-13 της Δεκαετίας των
Ηνωμένων Εθνών
για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ)

Δρ Νίκος Γιαννής
«*Ο μεγάλος πίνακας της κοινωνίας
πολιτών*»

Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης, Αθήνα,
Παρασκευή 22/11/2013

Προσωπική ταυτότητα: ένστικτα, χρόνος,
ρόλοι

Τρία ένστικτα: αυτοσυντήρηση,
κοινωνικοποίηση, λίμπιντο

Τρία οκτάωρα: εργασία, ελεύθερος χρόνος,
βιοτικές ανάγκες

Τρεις σφαίρες ύπαρξης: ιδιωτική,
υποχρεωτική*, εθελοντική

*επίσημη συνύπαρξη, κράτος μόνος φορέας νόμιμης βίας

Οι πυλώνες μιας σύγχρονης, ανοικτής, δημοκρατικής και ευημερούσας κοινωνίας

- (1) μια υγιώς λειτουργούσα ελεύθερη οικονομία και κατά συνέπεια μια ανοικτή κοινωνία
- (2) μια αποτελεσματική, διαφανής, προς τον σκοπό εξυπηρέτησης του πολίτη, δημόσια σφαίρα συντεταγμένων λειτουργιών
- (3) μια σφριγηλή και ανεξάρτητη από ιδιωτικές, κομματικές ή κυβερνητικές επιρροές κοινωνία πολιτών και εθελοντικό κίνημα

Θεμελιώδης αρχή

- Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε εμείς τους άλλους, είναι ο τρόπος με τον οποίο θα αντιμετωπίσουν οι άλλοι εμάς τους ίδιους
- Αυτό ισχύει ειδικώς για τα παιδιά και τους νέους, ειδικώς για την κοινωνία σε σχέση με την ηγεσία της
- «Καθώς θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι, και υμείς ποιείτε αυτοίς ομοίως» (Λουκ. Κεφ. Στ', 31)
- Μην κάνεις ποτέ αυτό που δεν θέλεις να σου κάνουν!

Σύνταγμα της Ελλάδας, Άρθρο 12

- 1. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.
- 2. Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση.
- 3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο.
- 4. Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το Κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους.
- 5. Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημόσιου ενδιαφέροντος ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν.

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΟΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ 2007

Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αφού άκουσε τον Γενικό Εισηγητή της Πλειοψηφίας, κ. Παναγιώτη Παναγιωτόπουλο, τους Ειδικούς Αγορητές του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, κ. Αχιλλέα Κανταρτζή, του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Φώτιο Κουβέλη, του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού, κ. Αθανάσιο Πλεύρη, τους Ειδικούς Εισηγητές της Νέας Δημοκρατίας, κ.κ. Κωνσταντίνο Γκιουλέκα, Ιωάννη Μπούγα, Νικόλαο-Γεώργιο Δένδια, Αθανάσιο Μπούρα, Χρήστο Μαρκογιαννάκη, Αναστάσιο Καραμάριο και Αικατερίνη Παπακώστα-Σιδηροπούλου, καθώς και τους λοιπούς αγορητές, αποδέχθηκε, κατά πλειοψηφία, το προσαρτώμενο στην Έκθεση σχέδιο, το οποίο υποβάλλεται στην Ολομέλεια της Βουλής για συζήτηση και ψήφιση, σύμφωνα με το άρθρο 110 του Συντάγματος.

Άρθρο 16 παράγραφος 11

[Στο άρθρο 16 προστίθεται παράγραφος 11 που έχει ως εξής:]

«11. Η ενίσχυση του εθελοντισμού και της κοινωνίας των πολιτών, που εκφράζονται ατομικά ή οργανωμένα, αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους.»

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΑΝ 151 ΕΩΣ ΚΑΙ 179 ΨΗΦΟΥΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Άρθρο 16: β) Θεσμική κατοχύρωση και ενίσχυση του εθελοντισμού

ΝΑΙ: 164

Προτάσεις των κομμάτων ενόψει αναθεώρησης

- Πρόταση Ν.Δ. 11.05.2006. Τέλος, προτείνεται η πρόβλεψη, σε αυτοτελή παράγραφο της υποχρέωσης του κράτους για θεσμική κατοχύρωση και ενίσχυση του εθελοντισμού, στο πλαίσιο της ανάγκης τόνωσης της ατομικής πρωτοβουλίας, της κοινωνικής αλληλεγγύης, καθώς και της κοινωνικής συνοχής
- Πρόταση ΠΑΣΟΚ 20.05.2006. Η ρητή **συνταγματική κατοχύρωση των ΜΚΟ** αποτελεί ένα αίτημα των καιρών. Προτείνουμε τη ρητή αναγνώριση και την κατοχύρωση του ενεργού ρόλου και της συμμετοχής των ενώσεων πολιτών στην **επιδίωξη κοινωνικών σκοπών για την προώθηση του δημόσιου και ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος**, με την προσθήκη παραγράφου στο άρθρο 5, προς την κατεύθυνση της **έμφασης στον καθοριστικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών μέσω των ενώσεων πολιτών, στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι**

Εθελοντισμός

Στην Ευρώπη σήμερα υπάρχουν περίπου 100 εκατομμύρια εθελοντές, αν και τα ποσοστά διαφέρουν έντονα από χώρα σε χώρα, φθάνοντας μέχρι και πάνω από το 40% στη Βρετανία ή την Ολλανδία, ενώ δεν ξεπερνούν το 10% στην Ελλάδα ή την Ιταλία.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΈΤΟΣ

2010 για την καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού

2011 Εθελοντισμού

2012 Ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης των γενεών και Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών

2013 Πολιτών

2014 Συμφιλίωσης εργασίας και οικογενειακής ζωής

2015 Ανάπτυξης

Εθελοντισμός και κοινωνία πολιτών

- Εθελοντική εργασία είναι κάθε μορφή μη αμοιβόμενης εργασίας, κάθε εργασία η οποία δεν γίνεται με τον σκοπό του οικονομικού κέρδους. Σε αντίθεση λοιπόν με την κοινωνία πολιτών, κύριο οργανωτικό υποκείμενο της οποίας είναι οι ΟΚΤ, στον εθελοντισμό περιλαμβάνονται επιπλέον (1) τα πολιτικά κόμματα, οι νομαρχιακές και δημοτικές παρατάξεις, (2) οι εκκλησίες, (3) οι επαγγελματικές και συνδικαλιστικές ενώσεις (στον βαθμό που δεν λογίζονται ως ΟΚΤ και ως σύγχρονη κοινωνία πολιτών), καθώς επίσης και (4) όλες οι δραστηριότητες που συνδέονται με τον ερασιτεχνικό αθλητισμό και τη σωματική άσκηση (ορειβατικοί και κυνηγετικοί σύλλογοι). Η διάσταση του κοινωφελούς χαρακτήρα εμπεριέχεται στην εθελοντική εργασία ακόμη και στην πιο ήπια και ευρεία εκδοχή της (π.χ. ερασιτεχνικός αθλητισμός).

21^{ος} αιώνας, Knowledge Management & Knowledge Sharing Participatory leadership)

Διαχείριση και *μοίρασμα* της γνώσης. Συμμετοχική ηγεσία

Ο διοικητικά προϊστάμενος περισσότερο διευκολύνει, επικυρώνει και ενδυναμώνει και λιγότερο ελέγχει, διαμεσολαβεί και κυριαρχεί

Ο συνδυασμός τυπικής ιεραρχίας και τυπικής αντιπροσώπευσης παράγει αναποτελεσματικότητα, αδιαφάνεια, διαφθορά, αναξιοκρατία, ανισότητα ευκαιριών, εκμετάλλευση

- Ουσιαστική διαφορά δημοσίου από ιδιωτικό: ατομική ανάδειξη ως αθέλητη αναγνώριση αλλά δυνητική φυσική απόρροια της μακροχρόνιας επίτευξης κοινωφελών σκοπών και όχι ως αυτοσκοπός της προσωπικής κινητοποίησης στο πλαίσιο της κοινωνίας πολιτών αλλά και της πολιτικής
- Ιδανικός εθελοντής (εφικτό) και ιδανικός πολιτικός (σχεδόν ανέφικτο): ο πρωταθλητής της πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής άνευ οποιασδήποτε προσδοκίας ατομικής ανταπόδοσης. Εκείνος που δεν επιζητεί την επιβράβευση της προσφοράς του δια της (επαν)εκλογής ή της προβολής, αλλά αισθάνεται εσωτερικά πλήρως ικανοποιημένος από ηθική άποψη δια της επίτευξης του κοινωφελούς στόχου και χωρίς να προβαίνει σε συγκρίσεις με άλλους ή με το ευρύτερο περιβάλλον.
- Ο εθελοντισμός αμφισβητεί: (1) πως το κέρδος ή η δυνητική προσδοκία του ή η πολιτική ανάδειξη ή η προσωπική προβολή είναι τα μοναδικά κίνητρα της ανθρώπινης δραστηριότητας, (2) το αναπόφευκτο της συρρίκνωσης της ελευθερίας που συνεπάγεται η αποδοχή οποιασδήποτε ιεραρχικής δομής ή αντίληψης

η κοινωνία πολιτών μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού

- συνεισφέρει στον εξωκοινοβουλευτικό έλεγχο της συντεταγμένης πολιτικής εξουσίας
- δεν αποδέχεται το μονοπώλιο των πολιτικών κομμάτων και του κράτους στην παραγωγή πολιτικής και προσφορά κοινωφελών υπηρεσιών
- αρνείται την αντιπροσώπευση κατά την επιδίωξη κοινωφελών σκοπών και
- θέτει σε αμφισβήτηση την παραδοχή ότι μόνο ο ιδιωτικός τομέας διακρίνεται από υψηλή αποτελεσματικότητα

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τον Εθελοντισμό έχει παρουσιάσει στοιχεία ότι για κάθε ευρώ που επενδύεται στον εθελοντισμό, οι εθελοντές και οι οργανώσεις τους παράγουν υπηρεσίες που αξίζουν 13,5 φορές περισσότερο. Συχνά, η συμβολή αυτή δεν αποτιμάται καν οικονομικά, ενώ είναι τεράστια η συνεισφορά στην κοινωνική ανάπτυξη, στον πολιτισμό και στην προστασία του περιβάλλοντος.

- επιτελώντας μια ξεχωριστή κοινωνική λειτουργία συμπληρώνει την αδυναμία ή την έλλειψη θέλησης τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, ως τρίτος τομέας της οικονομίας

ως χώρος αγωγής και αξιών του πολίτη

- διασφαλίζει τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, χαρακτηρίζοντας μια συμμετοχική, αλληλοελεγχόμενη και δημοκρατική κοινωνία
- επιτελεί μια εκπολιτιστική και παιδαγωγική αποστολή, συμβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ιδιαίτερα στην κατανόηση και προσέγγιση του άλλου, του διαφορετικού και την καλλιέργεια της έμπρακτης ισοτιμίας μεταξύ όλων των ανθρώπων
- προσφέρει μια δημιουργική, κοινωνική και περιβαλλοντική διέξοδο στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου
- συμμετέχει στη δημιουργία υπεύθυνων, αλληλέγγυων, ηθικών και αυτεξούσιων ατόμων
- αναδεικνύει τον εθελοντισμό και την προσφορά στον άνθρωπο ως ηθικές και κοινωνικές αξίες
- συμβάλλει στην τόνωση της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης ως ζωτικό αντιστάθμισμα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της εποχής μας, ιδιαιτέρως υπό συνθήκες ζοφερής κρίσης
- εκπαιδεύει σε σχέση με τη σημασία και τους τρόπους της συλλογικής εργασίας για έναν κοινωφελή σκοπό

ως εγκόσμια δύναμη

- εκκοσμικεύει τις θρησκευτικές αξίες και ηθική και αποδυναμώνει τις μεταφυσικές απλουστεύσεις, δοξασίες και παραπλανήσεις, όπως και τις θεωρίες συνωμοσίας
- αμφισβητεί το κυνικό στερεότυπο του σύγχρονου πολιτικού ρεαλισμού πως «πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού», αποδίδοντας τη σημασία που αξίζει και στις προθέσεις των πολιτικών δρώντων, και στον δρόμο «προς την Ιθάκη», αλλά και στοχεύοντας σε ποιοτικά άλματα και υπερβάσεις
- προσβλέπει σε μακροπρόθεσμες συλλογικές στοχεύσεις καθώς είναι απαλλαγμένη από εκλογικές δεσμεύσεις
- αποδεσμεύει τις απαραίτητες για την πρόοδο της κοινωνίας δυνάμεις της τόλμης, των ρηξικέλευθων πρωτοβουλιών, της ελευθερίας έκφρασης και της αναζήτησης συναινέσεων

ΑΛΤΡΟΥΙΣΜΟΣ

Εμπρόθετη, αυτόβουλη συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένο περιεχόμενο και σκοπό, ο οποίος όμως δεν ταυτίζεται με την προσδοκία μελλοντικής ανταπόδοσης, υλικής ή κοινωνικής.

Γενικά, αναμενόμενο όφελος < αναμενόμενο κόστος

Προέλευση του όρου: AUGUSTE COMTE (1851)
βασισμένος στο ιταλικό επίθετο *altruisti* ήθελε να υποδηλώσει την φιλόανθρωπη και καλοπροαίρετη ανθρώπινη φύση αντιτιθέμενη προς τις εγωιστικές διεκδικήσεις

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

- *συμμετέχω: μετέχω
από κοινού σε
κάτι με κάποιον
άλλον*
- *Αντίθετο: απέχω,
αποκλείομαι*

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

η Κοινωνία Πολιτών λειτουργεί ως
διάυλος αμφίδρομης και εποικοδομητικής
επικοινωνίας μεταξύ των επίσημων
πολιτικών δομών και της κοινωνίας

ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Είναι το σύνολο των «μη κυβερνητικών οργανισμών που διακρίνονται από τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και επενδύουν το πλεόνασμά τους κατά κύριο λόγο στην υλοποίηση κοινωνικών, πολιτιστικών ή περιβαλλοντικών στόχων. Περιλαμβάνει εθελοντικούς και κοινοτικούς (τοπικούς) οργανισμούς, φιλανθρωπικές και κοινωνικές οργανώσεις, συνεταιρισμούς και οργανισμούς αλληλεγγύης» (ορισμός που δίνεται από τη βρετανική κυβέρνηση)

Ο λαός

- Ο λαός απαρτίζεται από τους έχοντες το δικαίωμα του εκλέγειν πολιτών όπως ορίζει ο νόμος (άρθρο 51 παρ. 3 του ελληνικού Συντάγματος). Υπό αυτήν την έννοια ο λαός ως πολιτική οντότητα, ως σώμα συμμετοχής στα κοινά, ταυτίζεται με το εκλογικό σώμα. Ο πολίτης με αυτήν την, από νομική άποψη συσταλτική, έννοια παραμένει ιδιώτης, με μόνη εξαίρεση τη στιγμή που πλησιάζει την κάλπη και μέχρι να απομακρυνθεί από αυτήν.

κρίση και εθελοντικά αντίδοτα

Το φιλανθρωπικό αίσθημα δεν φαίνεται να έχει καμφθεί λόγω της κρίσης. Όπως επιβεβαιώνει έκθεση της [Barclays Wealth](#), πολλοί πλούσιοι, έχουν αυξήσει τις φιλανθρωπικές τους εισφορές μετά την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης. Συγκεκριμένα μεταξύ των 500 Βρετανών και Αμερικάνων ιδιωτών που έχουν στη διάθεσή τους τουλάχιστον ένα εκατομμύριο δολάρια προς επένδυση, μόνο η εκπαίδευση φαίνεται να ξεπερνά τη φιλανθρωπία στις προτεραιότητες τους. Σε ποσοστό μόλις 28%, οι Αμερικανοί δηλώνουν ότι δωρίζουν λιγότερα χρήματα σε σύγκριση με 18 μήνες νωρίτερα, ενώ το 26% δηλώνει ότι έχει αυξήσει τα χρήματα που διαθέτει για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Η συνεισφορά των πλουσίων ατόμων αναμφισβήτητα μεγαλώνει σε σύγκριση με τη συμμετοχή των κυβερνήσεων και των κρατών στην αντιμετώπιση θεμάτων κοινωνικής πρόνοιας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Ο ρόλος τους αναδεικνύεται ως ανεκτίμητη πηγή καινοτομίας και επένδυσης για τα Ιδρύματα και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

δωρεές αντί φορολογίας

Οι ιδιώτες δωρητές, θεωρούν ότι οι πόροι που διαθέτουν επιτυγχάνουν καλύτερα αποτελέσματα και συμβάλουν σε μια ουσιώδη αλλαγή όταν διατίθενται απευθείας σε Ιδρύματα και ΜΚΟ, από το να υποστηρίζουν εμμέσως διάφορους κοινωφελείς σκοπούς δια της φορολογίας. Παρόμοιες τάσεις επικρατούν και μεταξύ των πλούσιων κληρονόμων από τις δύο χώρες. Αύξηση παρατηρείται επίσης στις δωρεές των επιχειρηματιών, οι οποίοι αναφέρουν άνοδο κατά 31%. Ένα νέο είδος ευκατάστατων ευεργετών φαίνεται να δημιουργείται, οι οποίοι είναι περισσότεροι κοινωνικά ευαίσθητοι και περισσότερο ηθικά διατεθειμένοι να επιστρέψουν στην κοινότητα απ' όπου προέρχονται μέρος του πλούτου που απέκτησαν καθώς και να υποστηρίξουν παγκόσμια αιτήματα.

αλλαγή προτύπου

- Ακόμη ενώ παραδοσιακά οι πλούσιοι ιδιώτες δωρητές συνεισέφεραν οικονομικά σε Ιδρύματα και ΜΚΟ για να υποστηρίξουν τους σκοπούς τους, σήμερα είναι περισσότερο φιλόδοξοι στους στόχους τους, επιδιώκοντας να διαπιστώνουν πιο ορατές και μετρήσιμες αλλαγές και αποτελέσματα.
- Ο κόσμος της φιλανθρωπίας και των ΜΚΟ και ο κόσμος των επιχειρήσεων φαίνεται να συγκλίνουν. Μικρότερες και πιο ευέλικτες και σβέλτες ΜΚΟ που λογοδοτούν με συνέπεια γίνονται σιγά - σιγά περισσότερο ελκυστικές στους δωρητές σε σχέση με τις μεγάλες και παραδοσιακές οργανώσεις.
- Στο μέλλον είναι αρκετά πιθανόν να βλέπουμε όλο και περισσότερες μη κερδοσκοπικές εταιρείες να υπηρετούν κοινωφελείς σκοπούς, όπως για παράδειγμα συμβαίνει σήμερα στον τομέα της ανακύκλωσης, της αναδάσωσης ή της ψυχικής υγείας.

Η κοινωνία των πολιτών

- αναφέρεται στη δράση των πολιτών ως μονάδων, οι οποίες συνιστούν ενδεχομένως ένα άθροισμα πρωτογενών πολιτικών υποκειμένων, χωρίς αυτά να συναρθώνονται απαραίτητα σε ένα ενιαίο υπο-σύνολο πέραν της εθνικής - κρατικής συγκρότησης και ταυτότητας. Οι πολίτες με αυτήν την έννοια είναι τα συνειδητά μέλη της οιονεί γενικής συνέλευσης του κράτους **δεν συγκροτούν όμως οργανωμένα συλλογικά πολιτικά υποκείμενα**
- Ο πολίτης της κοινωνίας των πολιτών τείνει να ενδιαφέρεται για τον δημόσιο χώρο και τους άλλους πολίτες γύρω του όσο ενδιαφέρεται και για τον εαυτό του. Με ενδιαφέρει το δίκιο όχι το δίκιο μου (Δημόκριτος)
- Η συμμετοχή στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών προϋποθέτει ως ατομική στάση κατ' ελάχιστον τον ενσυνείδητο, πλήρη και ανεπιφύλακτο σεβασμό της συνταγματικής δημοκρατίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και όλων των διεθνών συνθηκών
- η συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών προϋποθέτει έναν ενημερωμένο πολίτη που προβληματίζεται σε σχέση με τα βασικά ερωτήματα της ανθρώπινης ύπαρξης, της κοινωνικής συνύπαρξης και της διαχείρισης των κοινών υποθέσεων.
- στην κοινωνία των πολιτών συμμετέχουν κατά βάση πολίτες με την παραπάνω έννοια ή ενεργοί πολίτες, αλλά κατά κανόνα απουσιάζει το στοιχείο της οργανωμένης δράσης ομάδων πολιτών

Η κοινωνία πολιτών

αναφέρεται κυρίως στις οργανωμένες ομάδες πολιτών που επιδιώκουν από κοινού την επίτευξη ενός κοινωφελούς -κατά την εκτίμηση τους βεβαίως- σκοπού. Η κοινωνία πολιτών στο επίπεδο των ατόμων απαρτίζεται μόνο από ενεργούς πολίτες. Ο Τζων Στιούαρτ Μιλ διακρίνει τους πολίτες σε ενεργούς και παθητικούς και διευκρινίζει ότι συνήθως οι κυβερνώντες προτιμούν τους δεύτερους επειδή είναι πολύ πιο εύκολο να εξουσιάζεις υπηκόους υπάκουους ή αδιάφορους, αλλά η δημοκρατία, όπως λέει, έχει ανάγκη από τους πρώτους.

Έκφραση της κοινωνίας πολιτών είναι τόσο οι παραδοσιακοί θεσμοί κοινωνικής εκροσώπησης και συμμετοχής όσο και οι σύγχρονες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ή, καλύτερα, ο κόσμος των συλλόγων. Στην παραδοσιακή κοινωνία πολιτών συγκαταλέγονται επομένως οι οργανώσεις των παραγωγικών τάξεων, η τοπική αυτοδιοίκηση, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και κατά μια θεώρηση η εκκλησία/ες.

Τη δεκαετία του '60 τα κοινωνικά κινήματα κριτικής, το φεμινιστικό, το οικολογικό, το φιλειρηνικό και της νεολαίας παρά την ευρύτερη κοινωνική συμμετοχή σε αυτά αποτέλεσαν παρακλάδια κομματικών κορμών, συστοιχισμένα με ιδεολογικές κοσμοθεωρήσεις. Σήμερα έχουν μεταλλαχθεί σε μη κυβερνητικές, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κάθε είδους.

ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

- Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που έχουν έναν σαφή θεματικό εντοπισμό και εκδηλώνουν το έντονο ενδιαφέρον τους για πολύ συγκεκριμένα θέματα γύρω από τα οποία περιστρέφεται η δραστηριότητα τους, οι κινήσεις πολιτών αποτελούν ΜΚΟ που είναι **ενώσεις ενεργών πολιτών με οριζόντια ενδιαφέροντα.**
- Οι κινήσεις πολιτών επιλέγουν δηλαδή να ασχολούνται με **πολύ διαφορετικά μεταξύ τους θέματα**, αρκετά από τα οποία είναι θέματα της κεντρικής πολιτικής επικαιρότητας, αν και χωρίς να έχουν συνήθως σφαιρική βλέψη, να παρεμβαίνουν δηλαδή στο σύνολο των προβλημάτων που απασχολούν μια κοινωνία.
- Η ειδοποιός διαφορά τους από τα πολιτικά κόμματα είναι ακριβώς ότι η συμμετοχή των κινήσεων πολιτών στα κοινά παρά την ενασχόληση τους με ένα σύνολο θεμάτων και αρκετές φορές με τα θέματα της **υψηλής πολιτικής, δεν φιλοδοξεί να αποτελέσει κομματικό μόρφωμα** που θα συμμετέχει στις διαδικασίες της **επίσημης πολιτικής.**
- Γι' αυτό πολλές φορές οι κομματικές πεποιθήσεις των μελών τους δεν είναι ταυτόσημες και τις κινήσεις πολιτών διακρίνει ο **πολυκομματικός ή υπερκομματικός χαρακτήρας.**

ΟΚΤΑ αντί ΜΚΟ

- Ο όρος «Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ)» δεν αποτελεί νομικό αλλά θεωρητικό και δημοσιογραφικό όρο, δεν περιλαμβάνεται στα βασικά νομικά κείμενα, δεν αποτελεί προβλεπόμενη νομική μορφή και ως εκ τούτου παραμένει ένας γενικός και εν πολλοίς αδιευκρίνιστος όρος, που έχει εισαχθεί από τη διεθνή συναφή ορολογία, η χρήση του οποίου επιλέγεται σε γενικές γραμμές ελεύθερα από τις ίδιες τις οργανώσεις προς αυτοχαρακτηρισμό τους ή από τρίτους. Επομένως δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο ούτε έχει θεσμική υπόσταση. Επιλέγω και προτιμώ, τόσο για λόγους ακριβείας όσο και για λόγους μεθοδολογικούς και συμβολικούς τους όρους «Οργανώσεις της Κοινωνίας Πολιτών» και «Ανεξάρτητες Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις» (ΑΜΚΟ). Στη Γαλλία αποκαλείται: "ο κόσμος των σωματείων"

Νομικά πρόσωπα και ειδικοί νόμοι

Μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα με βάση τον νόμο
Η νομοθετική ρύθμιση συντελείται κατ' αρχήν από τον Αστικό Κώδικα, καθώς κατόπιν και από ορισμένους ειδικότερους νόμους. Κατά τον εν ισχύ Αστικό Κώδικα τα Ν.Π.Ι.Δ. που διαθέτουν μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα είναι τα εξής: (1) Σωματείο ([ΑΚ άρθρα 78 - 107](#)), (2) Ίδρυμα και Κοινοφελές Ίδρυμα ([ΑΚ άρθρα 108 - 121](#)), (3) Επιτροπή Εράνου ή Εράνων ([ΑΚ άρθρα 122 - 126](#)), (4) Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία ([ΑΚ άρθρα 741-784](#)).

Ειδικοί νόμοι ανά τομέα

Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα ζητήματα των ΟΚΤΠ του πεδίου στους χώρους, της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας, της πολιτικής προστασίας, των καταναλωτών, του αθλητισμού, των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, των Τοπικών Συμβουλίων Νεολαίας και της Πολιτιστικής Χορηγίας.

στοιχειώδης ορισμός της δημοκρατίας του Νορμπέρτο Μπόμπιο

Ως δημοκρατικό καθεστώς εννοούμε κατά πρώτο λόγο ένα σύνολο διαδικαστικών κανόνων για τη διαμόρφωση συλλογικών αποφάσεων που προβλέπει και διευκολύνει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των ενδιαφερομένων.

Αυτή η συμμετοχή συντελείται με τρεις τρόπους: ως οικονομικώς δρώντα άτομα, ως «τυπικοί» πολίτες με κομματική προτίμηση και συμβατικές πολιτικές υποχρεώσεις και δικαιώματα, τέλος ως ενεργοί πολίτες στο πλαίσιο της κοινωνίας πολιτών

Χάρτες αυτοδέσμευσης

1. Καταστατικός Χάρτης Λογοδοσίας Διεθνών ΜΚΟ. Κίνηση Πολιτών
2. Χάρτα Κοινωνικής Ευθύνης των Οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών. Έργο Πολιτών
3. Ο ΑΠΟΠΛΟΥΣ, «Αρχές Προσήλωσης Όλων μας στην Ποιότητα Λειτουργίας και Οργάνωσης Υπηρετώντας τους Σκοπούς μας». Καμπάνια ΜΚΟ

Ειδικά Θέματα

- Εδραίωση, ενίσχυση και σε ορισμένες περιπτώσεις ανάκτηση της αξιοπιστίας και της καλής εικόνας των ΟΚΤΠ στην κοινωνία, με τον εξορθολογισμό της οργάνωσης και των αποφάσεων, τη διάχυση της διαφάνειας, την ισοτιμία στην πληροφόρηση, την άρση των θεσμικών αναχωμάτων και την απομόνωση των «πειρατών». Ο σκοπός είναι οι ΟΚΤΠ να εκπληρώνουν όλο και καλύτερα την αποστολή τους, αυτοτελώς ή συμπληρωματικά προς το κράτος και τον ιδιωτικό τομέα κατά περίπτωση, να προσφέρουν όλο και περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, να ελέγχουν αλλά και να επηρεάζουν εποικοδομητικά τις επίσημες αποφάσεις.
- Κατάλογοι. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει εθνικός κατάλογος ΟΚΤΠ. Ειδικοί κατάλογοι ή μητρώα υπάρχουν στους τομείς, αθλητισμού, υγείας, γονέων και κηδεμόνων, διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας, καταναλωτών και πολιτικής προστασίας. Στη Γαλλία υπάρχει εθνικός κατάλογος ΟΚΤΠ με υπουργική απόφαση.
- Εθελοντής - πολίτης. Χρειάζεται να ορισθεί και να αναγνωρισθεί ο Εθελοντής - πολίτης και το έργο του, να θεσπισθούν προϋποθέσεις και εγγυήσεις για την προσφορά εθελοντικής εργασίας εντός και εκτός της Ελλάδος και τα κίνητρα της εθελοντικής εργασίας, οριζόντιου ή διαθεματικού/διϋπουργικού χαρακτήρα. Ρύθμιση της φορολογικής αντιμετώπισης των ΟΚΤΠ καθώς και ζητημάτων οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου τους. Κατοχύρωση από την εργασιακή νομοθεσία, του δικαιώματος των ΟΚΤΠ να απασχολούν εθελοντές στις δράσεις τους. Η εθελοντική εργασία πρέπει να έχει υποχρεωτικά ασφάλιση έναντι ατυχημάτων υγείας και ζωής. Κανονιστική κατοχύρωση της διαβούλευσης των κρατικών αρχών και των ΟΤΑ με ΟΚΤΠ και άλλους φορείς του Τρίτου Τομέα, σε τομείς όπου οι οργανώσεις έχουν γνώση και εμπειρία και αποδεδειγμένη παρουσία.

Ένας ορισμός: τι είναι η κοινωνία πολιτών

- *Η κοινωνία πολιτών είναι ο αυτοτελής χώρος μεταξύ της ιδιωτικής οικονομίας και των επίσημων πολιτικών θεσμών μιας κοινωνίας, τους οποίους αναπόδραστα συμπληρώνει χωρίς να υποκαθιστά, μέσα στον οποίο διασφαλίζεται η ποιότητα και το βάθος μιας συμμετοχικής και αλληλοελεγχόμενης δημοκρατίας και καταξιώνεται ένα κοινωνικώς υπεύθυνο και ατομικώς ανεξάρτητο άτομο, με πλήρη συνείδηση της οικουμενικότητας των κοινών προβλημάτων, της τοπικότητας της συλλογικής μας δράσης και του φθαρτού άρα ηθικού προορισμού του καθενός μας, ένας συνειδητός και ενεργός όχι ανά τετραετία πολίτης*

*Μόνοι γαρ τον τε μηδέν τωνδε μετέχοντα ουκ
απράγμονα, αλλ' αχρείον νομίζομεν
(Περικλέους Επιτάφιος)*

Στην αρχαία Αθήνα της κλασικής περιόδου, ως γνωστόν, ο πολίτης συμμετέχει στα κοινά με την τέχνη, την εργασία, τη φιλοσοφία, τον διάλογο, το «φιλοκαλούμεν» του Περικλή ήταν όρος ύπαρξης, χρήσιμος πολίτης είναι εκείνος που ενδιαφέρεται για την πόλη του, η πρόταξη της ατομικής ησυχίας αντί των κοινών ανησυχιών δεν μπορούσε να νοηθεί και επέσυρε τον χαρακτηρισμό του αχρήστου.

Κοινωνία πολιτών και κράτος ως είσοδος του ανθρώπου στον πολιτισμό (Τόμας Χομπς)

Ο Τόμας Χομπς (1588-1679) εκκινεί από τη διαπίστωση ότι η φυσική κατάσταση του ανθρώπου δεν είναι η ειρηνική συνύπαρξη όλων, αλλά ο γενικός πόλεμος όλων εναντίον όλων για την απόκτηση των πόρων και την ικανοποίηση των ενστίκτων. Ο πολιτικός ορθολογισμός τον οποίο ο Χομπς εισηγείται και εν γένει η έλλογη ανθρώπινη δραστηριότητα, οδηγούν στην άρση αυτής της προπολιτισμικής κατάστασης, καθώς τα απαράγραπτα φυσικά δικαιώματα της αυτοάμυνας και της προστασίας της ζωής και οι θεμελιώδεις φυσικοί νόμοι της επιδίωξης της ειρηνικής συμβίωσης και της εκχώρησης στην πολιτική κοινωνία ενός τμήματος από τα απεριόριστα δικαιώματα κάθε ατομικού υποκειμένου, απολήγουν στη συγκρότηση δύο ξεχωριστών αλλά και συμπληρωματικών πολιτικών καταστάσεων, της κοινωνίας πολιτών από τη μια και του κράτους από την άλλη.

Τζων Λοκ: Κοινωνία πολιτών αντί ή προ του κράτους

- Για τον Τζων Λοκ (1632-1704) το φυσικό δίκαιο υπερέχει του θετικού δικαίου. Έτσι η κοινωνία πολιτών γίνεται αντιληπτή ως το αυθεντικό και απαραβίαστο υποκείμενο της ανθρώπινης δραστηριότητας, που ως τέτοιο προηγείται της δημόσιας σφαίρας. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο Λοκ οδηγείται να θεωρεί το πιθανό πρωτείο του κράτους έναντι της ιδιωτικής σφαίρας, απόρροια της οποίας είναι η κοινωνία πολιτών, ως μιας αμφισβητούμενης αξίας πορεία και πιθανόν ως παθογένεια της κοινωνικής οργάνωσης αν όχι ως μια διαστρέβλωση του δημοκρατικού ιδεώδους.
- Αυτή η θεώρηση δείχνει να μην δικαιώνεται από την ιστορική σειρά με την οποία εξελίχθηκαν τα πράγματα, αφού η ιεραρχική γραμμή που προτείνει είναι "ιδιωτικό - κοινωνία πολιτών - τυπική δημοκρατία" (από το σημαντικότερο στο λιγότερο σημαντικό) και όχι "ιδιωτικό - τυπική δημοκρατία/πολιτισμός/δημόσια σφαίρα - κοινωνία πολιτών" όπως σήμερα εμφανίζεται από την ιστορική εξέλιξη η κοινωνία πολιτών να συνιστά εμπάθυνση των τυπικών προβλέψεων της πολιτειακής δημοκρατικής διάρθρωσης της οποίας αποτελεί τη λογική ακολουθία και συνέχεια. Ωστόσο παρά τη μεταγενέστερη του κράτους στον ιστορικό χρόνο ανάδυση της κοινωνίας πολιτών -τουλάχιστον στην ευρωπαϊκή περίπτωση-, αυτή έχει αποκτήσει σήμερα για ένα μεγάλο μέρος των ανθρώπων ένα υψηλότερο από τις κρατικές δομές ηθικό περιεχόμενο, επιστρέφοντας ίσως με άλλους όρους στην προσέγγιση του Λοκ.

Οι ενώσεις πολιτών στον Αλέξις Ντε Τοκβίλ

- Ο Αλέξις Ντε Τοκβίλ πριν από 150 χρόνια είχε επισημάνει τη βαθιά δημοκρατική αξία των ελεύθερων και ανεξάρτητων ενώσεων των πολιτών, οι οποίες εκτός από τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά προβλήματα ως αυτοτελή αξία και ηθικό προορισμό για τους ίδιους, εξασφαλίζουν και μια αποτελεσματική διακυβέρνηση μειώνοντας ή εξαλείφοντας τον δεσποτισμό και την αυθαιρεσία εκείνων που κυβερνούν. Η βαρβαρότητα παραμονεύει για τον Τοκβίλ όταν μέσα σε έναν λαό έχει χαθεί η δύναμη των ατόμων να αναλαμβάνουν και να φέρνουν σε πέρας μεγάλα έργα από μόνα τους (εκτός κυβερνητικών δομών), χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να τα αναλαμβάνουν από κοινού με άλλους πολίτες. Όσο η κυβέρνηση υποκαθιστά τις ελεύθερες ενώσεις των πολιτών, τόσο τα άτομα αποθαρρύνονται να δημιουργούν τέτοιες ενώσεις και χρειάζονται την κυβέρνηση να προστρέχει σε βοήθεια τους, έτσι η κοινωνία εισέρχεται σε έναν απειλητικό φαύλο κύκλο. Επομένως η πιο δημοκρατική χώρα είναι εκείνη μέσα στην οποία οι άνθρωποι έχουν αναπτύξει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την τέχνη της από κοινού, της συλλογικής, επιδίωξης κοινών επιθυμιών και εφαρμόζουν αυτήν την τεχνική στον μεγαλύτερο αριθμό κοινωφελών στόχων.
- Όπως χαρακτηριστικά λέει ο Τοκβίλ: "Ανάμεσα στους νόμους που διέπουν τις ανθρώπινες κοινωνίες υπάρχει ένας που είναι ο πιο ακριβής και σαφής, μου φαίνεται, από όλους τους άλλους. Αν οι άνθρωποι πρόκειται να παραμείνουν πολιτισμένοι ή να γίνουν πολιτισμένοι, η τέχνη του συνεταιρίζεσθαι πρέπει να αναπτυχθεί και να διαδοθεί μεταξύ τους με την ίδια ταχύτητα που η ισότητα των συνθηκών εξελίσσεται".

Η κοινωνία πολιτών στην υπηρεσία του κεφαλαίου (Κ.Μαρξ)

- Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και στο πρώτο μισό του 20ου για τον Μαρξ και τους μαρξιστές το πραγματικό πρόβλημα και το ιστορικώς ζητούμενο είναι η κατάργηση των σχέσεων εκμετάλλευσης, η οποία μπορεί να γίνει μόνο με την απόκτηση του ελέγχου των μέσων παραγωγής από την κοινωνία. Επομένως η αστική κοινωνία που αποδίδεται διακριτικότερα και ως κοινωνία πολιτών αποπροσανατολίζει και συνιστά ένα είδος απάτης, στην οποία συνεργούν και το κράτος που προστατεύει την κοινωνία πολιτών και η κοινωνία πολιτών που προσφέρει στο κράτος ένα πολύτιμο στήριγμα.

Η κοινωνία πολιτών του Αντόνιο Γκράμσι (νεομαρξιστική θεωρία)

- Η προσέγγιση του A.Gramsci στα μέσα του περασμένου αιώνα, πριν από 70 χρόνια, περιστρέφεται γύρω από την ιδέα πως, σε αντίθεση με την πολιτική κοινωνία όπου η κυρίαρχη βούληση επιβάλλεται αυταρχικά και εν πολλοίς απροσχημάτιστα, η κοινωνία πολιτών, ως επόμενο στάδιο της πολιτικής κοινωνίας, καθώς απαρτίζεται από θεσμούς που φαινομενικά διασφαλίζουν την ελεύθερη συμμετοχή του πολίτη μιας καπιταλιστικής δημοκρατίας δυτικού τύπου στη διαμόρφωση της επίσημης πολιτικής βούλησης, στην ουσία αποτελεί φενάκη, καθώς οι εκλεπτυσμένοι μηχανισμοί χειραγώγησης και το ίδιο το θεσμικό πλαίσιο του αστικού κράτους καθιστούν την εκδήλωση στην πράξη αυτής της ελευθερίας ατελέσφορη. Η πολιτική κοινωνία συντίθεται από τους θεσμούς της τυπικής δημοκρατίας: τη Βουλή, την κυβέρνηση και τη δημόσια διοίκηση, τα δικαιοδοτικά όργανα (δικαστήρια) και τους μηχανισμούς ιδεολογικής τους επιβολής. Οι θεσμοί της κοινωνίας πολιτών είναι, ο συνδικαλισμός, τα ΜΜΕ και η Τοπική Αυτοδιοίκηση και αργότερα (τέλος δεκαετίας '60 και δεκ. '70) τα νέα (τότε) κοινωνικά κινήματα κριτικής, όπως των γυναικών, το οικολογικό, το ειρηνιστικό, των στρατιωτών, της νεολαίας κ.α.
- Έτσι σύμφωνα με αυτήν τη θεώρηση, που σημειωτέον διατυπώνεται και προφανώς εντάσσεται μέσα στο κλίμα που διαμορφώθηκε μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο στον ευρωπαϊκό χώρο, η κοινωνία πολιτών αποτελεί το τελευταίο προπύργιο του συνασπισμού των ηγέτιδων κοινωνικών τάξεων, το απαραίτητο τίμημα μιας μειοψηφικής ηγεμονίας, αλλά και η τελευταία γραμμή παραχωρήσεων στους εργαζόμενους, τους μη προνομιούχους και τους καταπιεζόμενους της κοινωνίας. Ως διεύρυνση του χώρου αυτονομίας της κοινωνίας όμως προσφέρει και νέες δυνατότητες πάλης για την αναδιανομή της εξουσίας ενδεχομένως και παραγωγής των προϋποθέσεων ανατροπής του οικονομικού, κοινωνικού, άρα και του πολιτικού συστήματος (status quo) με όρους μάλιστα περισσότερο ομαλούς, ειρηνικούς και δημοκρατικούς.

Κοινωνία πολιτών και συνθήκες ελευθερίας - Έρνεστ Γκέλνερ

- Ο Έ. Γκέλνερ τα τελευταία χρόνια του εικοστού αιώνα, συνεισφέρει στην προσέγγιση των εννοιών της ανοιχτής κοινωνίας με την κοινωνία πολιτών, τοποθετώντας έτσι και την τελευταία στον αντίποδα όλων των ολοκληρωτικών, απολυταρχικών και ανελεύθερων ιδεολογιών και συστημάτων.
- Το ότι η κοινωνία πολιτών πλησιάζει μέχρις εναγκαλισμού την ανοιχτή κοινωνία οδηγεί στην αποδοχή της ύπαρξης ενός *συναρμοζόμενου ανθρώπου*, του ισορροπημένου πολίτη όπως θα λέγαμε, ο οποίος είναι ταυτοχρόνως και *ατομικιστής* και *εξισωτιστής*. Αυτός επιδιώκει ένα *ανιδιοτελές κέρδος*, ένα *ανεκτικό κέρδος*, γιατί μη χρησιμοποιώντας τα χρήματα του για την εξουσία και μη αποζητώντας την εξουσία μπορεί να είναι ανεκτικός και να συνεισφέρει στην κοινωνική πρόοδο.
- Η κοινωνία πολιτών του Γκέλνερ βασίζεται στον διαχωρισμό του πολιτεύματος από την οικονομική και κοινωνική ζωή, στην πραγματικότητα από την κοινωνία πολιτών με τη στενότερη έννοια, δηλαδή από το κοινωνικό τμήμα που υπολείπεται όταν αφαιρεθεί το κράτος. Έτσι, η κοινωνία πολιτών προϋποθέτει την ισορροπία δυνάμεων μεταξύ του κοινωνικού και του οικονομικού, το ότι δηλαδή δεν είναι σαφές ποιος είναι το αφεντικό.
- Η κοινωνία πολιτών μπορεί να ελέγχει και να αντιτίθεται στο κράτος. Κατά την ευρύτερη έννοια της κοινωνίας πολιτών, αφενός οι μη πολιτικοί θεσμοί δεν εξουσιάζονται από τους πολιτικούς, αφετέρου αμφότεροι δεν καταπνίγουν και τα άτομα. Η κοινωνία πολιτών αποφαίνεται τελικά ο Γκέλνερ ιδιωτικοποιεί την αρετή, τη σωτηρία και την αλήθεια.

Έρνεστ Γκέλνερ

- *Η κοινωνία πολιτών είναι ένα σύνολο ποικίλων μη κυβερνητικών θεσμών*
- *αρκετά ισχυρών ώστε να αντισταθμίζουν το κράτος,*
- *και που ενώ δεν το εμποδίζουν να εκπληρώσει τον ρόλο του ως εγγυητή της ειρήνης και διαιτητή μεταξύ μεγάλων συμφερόντων,*
- *μπορούν ωστόσο να το εμποδίσουν να κυριαρχήσει και να εκμηδενίσει το υπόλοιπο της κοινωνίας*

Μήπως το τελευταίο συνέβη στην ελληνική περίπτωση;.....

La Boitie E. de, 1975, The Politics of Obedience: The discourse of Voluntary Servitude

- *"Κάθε τυραννία στηρίζεται κατ' ανάγκην στη γενική λαϊκή αποδοχή.*
- *Συνοπτικά, οι ίδιοι οι άνθρωποι, για οποιαδήποτε λόγο, συναινούν στη δική τους υποταγή.*
- *Αν δεν συνέβαινε αυτό, πράγματι καμιά τυραννία, καμιά κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να κρατήσει για πολύ...*
- *Ο τύραννος είναι μόνο ένα άτομο.*
- *Και δεν θα ήταν εύκολο να διατάξει την υπακοή ενός άλλου προσώπου,*
- *πολύ λιγότερο μιας ολόκληρης χώρας,*
- *αν δεν έδειχναν την υπακοή τους τα υποκείμενα με τη δική τους συναίνεση.»*

Γράφει στα απομνημονεύματα του ο Ανδρέας Συγγρός όταν ο Χαρίλαος Τρικούπης προσπαθούσε να τον πείσει να κατέβει στην πολιτική για να υπηρετήσει τη χώρα:

— *"Αλλ' εγώ τω αντέταξα ότι δια να κάμω τι επί του προκειμένου, αν ποτέ παρουσιασθεί ανάγκη, δεν είναι χρεία να είμαι εν ενεργεία πολίτευόμενος.*

Εις τούτο μοι απάντησε αυτολεξεί:

— *Απατάσθε. Εν Ελλάδι χωρίς να πολιτεύηται τις ουδέν δύναται να πράξει, με όσην και να έχη καλήν θέλησιν.*

— *Αν ούτως έχη το πράγμα, τω απεκρίθην, τόσω το χειρότερον δια την Ελλάδα".*

Jay Tolson and Stephen L. Carter

- *Η κοινωνία πολιτών σε τελευταία ανάλυση,*
- *είναι κρίσιμος παράγων για να κρατηθούν ανοικτές οι ανοικτές κοινωνίες,*
- *οι κυβερνήσεις (ιδιαίτερα οι δημοκρατικές) υπό δημόσιο έλεγχο και οι οικονομίες ελεύθερες.*
- *Οι θεσμοί της κοινωνίας πολιτών δεν προσφέρουν απλώς στους πολίτες σωματεία και ενώσεις στα οποία εντάσσονται και προωθούν τα συμφέροντα τους,*
- *αλλά συνεισφέρουν στη δημιουργία υπεύθυνων, ηθικών και αυτόνομων ατόμων*

Jeremy Rifkin

The Third Industrial Revolution

- The third Industrial Revolution is the last of the great Industrial Revolutions and will lay the foundational infrastructure for an emerging collaborative age.....Its completion will signal the end of a two-hundred-year commercial saga characterized by industrious thinking, entrepreneurial markets and mass labor workforces and the beginning of a new era marked by collaborative behavior, social networks and boutique professional and technical workforces. ...the traditional, hierarchical organization of economic and political power will give way to lateral power organized nodally across society.....Today, however, the collaborative power unleashed by the merging of Internet technology and renewable energies is fundamentally restructuring human relationships, from top to bottom to side to side, with profound implications for the future of society
- As we approach the middle of the century, more and more commerce will be overseen by intelligent technological surrogates, freeing up much of the human race to create social capital in the non-for-profit civil society, making it the dominant sector in the second half of the century. While commerce will remain essential to human survival, it will no longer be sufficient to define human aspirations

Ο πολίτης της κοινωνίας πολιτών

- Μια μικρή ομάδα σκεπτομένων και αφοσιωμένων στον σκοπό τους ανθρώπων μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο. Πράγματι αυτό είναι το μόνο πράγμα το οποίο στην ιστορία μπορεί να συμβεί (Margaret Mead)

- Κανείς δεν ανήκει κανενός
οι πάντες δεν αξίζουν τα πάντα
Το αχτύπητο δίδυμο της ανοικτής κοινωνίας:
Ελευθερία επιλογής και ατομική ευθύνη

Άξιος πολίτης της κοινωνίας πολιτών, εκείνος που μέχρι ν' αφήσει αυτόν τον κόσμο διατηρεί άσβεστο τον πόθο να τον αλλάξει!